Közéletünk hírei

KÁDÁR JÁNOS FOGADTA A VIETNAMI NAGYKÖVETET

Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára pénteken bemutatkozó látogatáson fogadta Hoang Luong-ot, a Vietnami Demokratikus Köztársaság új magyarországi rendkívüli és meghatalmazott nagykövetét. (MTI)

ÁTADTA MEGBÍZÓLEVELÉT NEPÁL NAGYKÖVETE

Kisházi Ödön, az Elnöki Tanács helyettes elnöke pénteken fogadta Damodar Shamsher J. B. Rana rendkívüli és meghatalmazott nagykövetet, Nepál Királyság új magyarországi nagykövetét, aki átadta megbízólevelét. A nagykövet megbízólevele átadásakor beszédet mondott, melyre Kisházi Ödön válaszolt. Ezt követően az Elnöki Tanács helyettes elnöke szívélyesen elbeszélgetett a nagykövettel.

ELUTAZOTT A BOLGÁR PÁRTMUNKÁSKÜLDÖTTSÉG

A bolgár pártmunkásküldöttség, amely Georgi Petrovnak, a Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottsága póttagjának vezetésével az MSZMP Központi Bizottsága meghívására látogatást tett hazánkban, s Szegeden is járt, pénteken elutazott Budapestről.

Az idomított irezőgép

Ha összefognak a műszakiak...

— Melyik az?

— Hát ez... az egész!

Valami kisebb gépet kerestem, legalábbis nem ekkorát: betölti az egész helyiséget, ami pedig nem kisebb egy művelődési ház termének. Egyik végén a hengerek sorakoznak, várnak a sorukra, a fékezőállványokra kerülnek, fonaluk az irezőteknőn át, hengerek között a kétembermagasságú szekrénybe jut, az ablakokon át látni le-fel-előre-hátra kanyargó útjukat, majd a másik oldalon át fésűszerű fogak között igazodnak a végső hengerre.

Fából vaskarika?

Ez az irezőgép. Pontosabban: az új irezőgép. De még pontosabban így mondhatnánk: az újított irezőgép.

— A kenderkikészítéssel világviszonylatban nemigen foglalkoznak, így aztán a gépgyáraknak se cikk kenderipari gépeket gyártani — kezdi a gép történetét Tóth József üzemvezető a Kenderfonó- és Szövőipari Vállalat központi, újszegedi gyárában. — Általában a legtöbb újonnan beszerzett gép hónapokig módosítások alatt áll, mert eredetileg vagy gyapjú vagy pamut feldolgozására készült. Ez egy szovjet gyártmányú lenirezőgép volt. Tavaly tavasszal érkezett a gyárba. Év végéig kísérleteztünk vele, tanulmányoztuk, alakítottuk, a kenderhez idomítottuk. Míg végre a lenirezőgépből kenderirezőgép lett. Hogy milyen az eredmény, azt a szövőnőktől kérdezze, akik kezdetben idegenkedtek az irezett fonaltól, ma pedig már keresik. De talán arra is kíváncsi, mi szükség van az irezésre?

A „gill" kívánta

— Nos, ez a történet akkor a rekonstrukciónál kezdődik. Emiatt előtérbe került a gillfonalgyártás. A vizesfonás helyett ez félvizesfonási eljárás. Előnye, hogy a fonal jobb tulajdonságú, a szövésnél is előnyösebb, de irezés nélkül a szövésnél akadályt jelentenének a kiálló elemi szálvégek, ezek miatt nagy lenne a porképződés is. E hátrányokat megszünteti az irezés: ragasztópuhító-tartósító anyagot kap a fonál. Most már a szövésnél kevésbé szakad, a munka termelékenyebbé válik és a munkakörülmények kedvezőbbek.

A beszerzett gép üzembe helyezésénél először is ki kellett tapasztalni annak tulajdonságait és a kender igényeit vele szemben. Azt mindjárt látták, hogy az új gép alapjában megfelel a célnak, azonban a könnyebb len helyett a nehezebb kender feldolgozására meg kell erősíteni, átalakítani több részét. Mindez a helyi műszaki szakemberek segítségével megtörtént, eközben kialakították a kenderirezés technológiáját is e gépen — év végére nagyjából el is készült a munka: ekkor már olyan láncfengereket tudtak készíteni, amelyek felülmúlták a régi vizesfonásos készítményeket. Hogy mit változtattak először és mit később, továbbá, hogy melyik újítás és módosítás kinek az ötlete volt, bajos lenne kibogozni: brigádban, közösen „ötölve" és közösen gyúrva az elképzeléseket változtatták meg lépésről lépésre.

„Rajzolni se lehetne szebbet"

Így tehát csak közösen sorolhatjuk fel az „idomítók" neveit is. A műszaki osztályról Huszta Ferenc és Sári András, a technológiáról Balázs Antal, a termelési részről Balogh Dezső és Kiss József, valamint a kivitelezésben részt vevő Fogas András lakatos brigádvezető és brigádja. Övék az érdem — mindannyiuké! Munkájuk listája hosszú: átalakították a fékezőállványokat, az irteknő csapágyazást, a szárítórész felső hengereit, a gőzszabályozó szelepet, a fűzőrúdrendszert, a húzóhengerpárt, az egész gépet meghajtó tengelykapcsoló rendszert, a hengerkiemelő szerkezetet és még számtalan apróbb módosítást végeztek.

S hogy munkájuk sikerrel járt, azt a szövésnél lehet látni. De nemcsak a szövődei eredmények bizonyítják, a munkások véleménye is ez. Ne is menjünk messze, térjünk csak vissza a behemót masinához. Kiss József gépkezelő — régi irező — mit mond az idomított gépről?

— Össze se lehet hasonlítani a régivel, mely sokkal kevesebbet tudott termelni, folyton összeragadt, kuszálódott rajta a fonál. Nézze meg ezt a fonalat — mutat az előtte lassan forgó hengerre —, rajzolni se lehetne ennél szebbet; hát így dolgozik!

Az összefogás eredményes volt, a gép engedelmeskedett.

N. F.

A mérce

Rokon csengésű, tartalmilag viszont ég és föld távolságú ez a két fogalom: anyagi érdekeltség és anyagiasság. Mindkettő külön és összefüggő kölcsönhatásaikban gyakran szerepel manapság a közélet szótárában.

A társadalom számára elsőrendűen fontos a köztük húzódó határ megvonása, annak elemzése: meddig terjed a konstruktív, társadalmilag előnyös anyagi érdekeltség és hol kezdődik ellentéte, a káros, immorális anyagiasság?

Gyakran élesen, tisztán megrajzolható a határ. Léphjünk mindjárt a téma közepébe — egy szélsőségesen kirívó példával. Az irányító hatóság egyik munkatársát a közelmúltban felelősségre vonták jelentős összegű újítási visszaélésért. Megpróbált a törvény adta kereteken belül lavirozva, de morálisan mégis messze túl a jogszabályi határokon, anyagi előnyökhöz jutni oly módon, hogy a hatóság irányítása alá tartozó vállalatnál egy új, korszerűbb anyag alkalmazását szorgalmazta, s amikor a vállalat erre hajlandónak mutatkozott — benyújtotta a számlát, újítóként jelentkezett. Pontos adatokkal kimutatta ugyan a kétségkívül adódó népgazdasági megtakarítást, de az ügynek mégis volt némi szépséghibája. Nevezetesen: a korszerűbb anyag bevezetését hivatalból — vagyis a fizetésért — is szorgalmaznia kellett volna.

A hétköznapi gyakorlatban az anyagi érdekeltség és az anyagiasság határvonala ennél általában elmosódóbb, az esetek javarészében nem könnyű különválasztásuk. Összekeverésük pedig súlyos károkat okozhat.

Vannak olyan, alapjaiban, elvi megfogalmazásukban vitatható nézetek, amelyek az anyagi érdekeltséget általában helytelenítik. Közismert, hogy ez az álláspont a szocializmus anyagi alapjainak erősödésétől, pontosabban: az életszínvonal emelésétől félti a szocialista tudat fejlődését, más szóval: az „elanyagiasodás" veszélyét látja abban, ha a dolgozók jobban élnek. Tegyük hozzá: ez korántsem csupán nézetbeli torzulás, gyakoriak az életbe átültetett következményei is. Ide sorolható olyan tünet, mint például a kiemelkedő munkáért, teljesítményért törvényesen adható úgynevezett kiemelt fizetések indokolatlanul szűkmarkú „adagolása". A helytelen nézet tükröződése az is, hogy az újításokért fizethető díjazás a törvényben rögzített díjkulcs átlagának országosan csak mintegy a fele, a vállalatok tehát nem élnek a jogszabály előírta díjazási lehetőségekkel.

A kiemelkedő újítások, találmányok esetében — amelyek pedig különösen nagy hasznot hajtanak az országnak — gyakorta megtörténik, hogy az érdekelteknek per útján kell jogos követeléseiket érvényesíteniök, mert a magas járandóság kifizetésétől, bár jogos, mégis visszariadnak a vállalatok. Az anyagi érdekeltség hatósugarát szűkítő, meglehetősen széles körű gyakorlat jellegzetes példája a „mindenki egyformán kapjon" elv szerint elosztott prémium. Végül még egy tapasztalat a legújabbak közül: a közelmúltban hozott rendelkezések lehetővé teszik, hogy a létszám megtakarítással elért béralapmegtakarítás egy részét a vállalatok saját dolgozóik béremelésére fordíthatják, s meglepő módon: nem élnek mindenütt ezzel a lehetőséggel.

Folytassuk a tapasztalatok összegezését most már a határvonal ellenkező előjelű eltolódásának, az anyagi érdekek túlzott és olykor jogtalan érvényesítésének bemutatásával. Ismeretes, az iménti torzulás negatív tükörképeként sokan eltúlozzák az anyagi érdekeltség funkcióját, lehetőségeit társadalmunk fejlődésében, úgy értelmezve azt, hogy csak anyagiakkal, csak pénzzel voltaképpen minden feladat megoldható.

Úgy vélik e nézetek hirdetői, hogy ha a gazdasági alap, az anyagi-technikai bázis bővül, ha az életszínvonal emelkedik, az automatikusan is szocialista tudatot teremt, következésképp: a szocializmus építéséhez elegendő mindössze az anyagi javak mind bőségesebb előállítása és azok szocialista elosztása. E merev s a másik irányban eltúlzott vélemény káros következményeit viszont éppen az anyagiasság kórtünetei bizonyítják, az a nálunk társadalomellenes, immorális álláspont, hogy „mindent csak pénzért"...

Hol van hát végül is a mérce, amely jelzi ezt a többször említett határvonalat, tehát az anyagi érdekeltség és az anyagiasság éles különbségeit? Van ilyen „műszer", bár „skálatábláját" olykor nem könnyű leolvasni! Az anyagi elismerésnek nálunk egyetlen jogos és erkölcsös módja: a társadalomnak nyújtott ellenérték. Ez elvi értelemben is következik abból, hogy nálunk a javak elosztásának mércéje a „mindenki munkája szerint" elv érvényesítése. A szocialista etika ezt a feltételt állítja a javak elosztásának mértékegységéül: aki többet ad a társadalomnak — többre is tarthat igényt!

A „több" pontosabb meghatározását a munka, illetve a jogos ellenérték mérlegeléséhez egyaránt a sokezernyi változatra vonatkozó törvényes előírások rendezik, s a döntés joga a munkahelyi, hivatali vezetőket illeti. De sem a paragrafus, sem a vezetői döntés nem csalhatatlan, ezért a „több munkáért — több ellenérték" érvényesítéséhez a közvélemény, a munkahelyi kollektíva értékítélete nyújthat szilárd támpontot. Jóllehet, sem a fizetés mértéke, sem a prémium vagy a nyereségrészesedés elosztása nem szavazás tárgya, a közösség álláspontja, a végzett munkát mérlegelő elismerés vagy éppenséggel rosszallás megbízható iránytű az anyagi érdekeltség „célzóképességének" fokozásához.

Kétségtelen, ma még nem élünk eléggé az anyagi érdekeltség ösztönző erejével. Ez negatíve is érvényes, hiszen az átlag fölé emelkedő munka híján juttatott anyagiak is társadalmunk elosztási alapelvét, a közvélemény erkölcsi érzékét sértik, következésképp: ez is az anyagi érdekeltség ösztönző hatását tompítja.

TÁBORI ANDRÁS

Szakszervezeti tanácskozás a dolgozók egészségvédelméről

A Helyiipari és Városgazdasági Dolgozók Szakszervezetének Központi Vezetősége pénteki ülésén a dolgozók egészségének testi épségének fokozottabb védelméről tanácskozott.

Virizlai Gyula, a szakszervezet főtitkára beszámolójában hangsúlyozta, hogy a vállalatok a rendelkezésükre álló anyagi eszközök hatvan százalékát fordították új üzemek építésére, a meglévők bővítésére és negyven százalékát költötték a nagyobb munkabiztonságot jelentő korszerű gépek, berendezések beszerzésére. A beruházások nyomán a munkakörülmények több üzemben javultak, de ez még nem vált általánossá. Tapasztalataik szerint különben is nem elsősorban az anyagi lehetőségek hiánya gátolja a balesetek csökkentését, hanem a gazdasági és szakszervezeti vezetők helytelen szemlélete, és a dolgozók hanyagsága, fegyelmezetlen magatartása. A szakszervezet Központi Vezetőségének tagjai megvitatták, hogy iparáganként, üzemenként milyen konkrét intézkedéseket tehetnek, illetve tesznek a munkakörülmények javítása és ezáltal a balesetek csökkentése érdekében. (MTI)

A BANDAGAZDA ÉS „FIAI"

Fél tizenegyre elcsépelték Lázár Mihály gabonáját. Ez már a nyolcadik tanyai gazda volt ezen a napon. Korán kezdhettek.

— Hajnali kettőkor már felbúgott a gép — jegyzi meg *Kántor* Imre bácsi, Zákányszék ismert „bandagazdája". A cséplőcsapat néhány tagja hamiskásan mosolyog. Köztük ugyanis az a szólás járja: tarlógereblyét tesz a feje alá az öreg, azért ébred ilyen korán. Imre bácsi bölcsen megtoldja egy másik kitalálással. Nevetnek.

Mindenki tudja, hogy több évtizedes bandagazdai beidegződöttség ébreszti pirkadatkor. Keménykötésű, keményarcú ember, negyvenedik nyara, hogy csépel. Sok kévét leeregetett a dobba, sok port nyelt a tűző napon. De sem a munka, sem a por nem bírta legyűrni, 68 éves és sohasem volt orvosnál.

— Jövőre „nyugdíjba" megyek. Elég volt — mondja kurtán. A nyugdíj azt jelenti, hogy nem lesz többé bandagazda. A maga kis földjén megél enélkül is.

A 136. gazdánál

A házigazda széles tornácán ki-kifujják magukat a cséplőmunkások, míg a gép beáll a szomszéd asztagja mellé. Tréfás, vidám a hangulat. Az asztalnál ül *Mohai* József ellenőr, aki tizenegy éve együtt csépel Imre bácsival. Pontos könyvelést vezet: hány portán, mennyit csépeltek. Ez volt a 136-ik gazda az idei nyáron. A zákányszéki Május 1 Tszcs tagjainak gabonáját augusztus közepéig elcsépelik. De nem „kötnek be", segítenek a község többi gazdaságainak is.

Közben megérkezik *Szücs* Szilveszter gépész, azt jelenti: helyén áll a cséplőgép. Ez a szőke, erőteljes fiatalember két éve a tszcs traktorosa, azelőtt a gépállomáson dolgozott. Utos traktora üzemzavar nélkül megy.

Pirkadattól sötétedésig

Hamarosan felbúg a cséplőgép a szomszédban, szaladnak helyükre a csapat tagjai. Imre bácsi ráérősen átsétál, hiszen váltó cimborája, *Sutka* Lajos állt az etető posztjára. Az asztagon *Csordás* Imre, *Lázár* József és *ifj. Terhes* Antal, a zsákoknál *Ábrahám* István, *Horváth* József, a polyvánál *Szekeres* Mihály és *Ábrahám* Imre, a szalmakazalon pedig *Bende* Vince és *Papp* János serénykedik. A bandagazda legjobb emberei, akik megszerezték a cséplőcsapat jóhírét. Azt mondják: ezek Kántor Imre bácsi „fiai". Valóban családiasan élnek kint a tanyasi gazdák szérüin. A szalmában hálnak, nincs idejük hazamenni. Hajnaltól sötétedésig dolgoznak, az ég hőséget sugároz, a gép ontja a csípős gabonaport. Nehéz munka a cséplés. A 17 fős csapat nem gondol ezzel. A gép gyors ütemet diktál.

Este, amikor fáradtan a szalmába dőlnek, egyesekből kikívánkozik a mókás, tréfás kedv. Viccelődnek. Pedig fél éjszakájuk van, még a csillagok ki sem hunynak, ébresztőt jelez a szigorú „családfő". Imre bácsi, a bandagazda.

B. Ö.

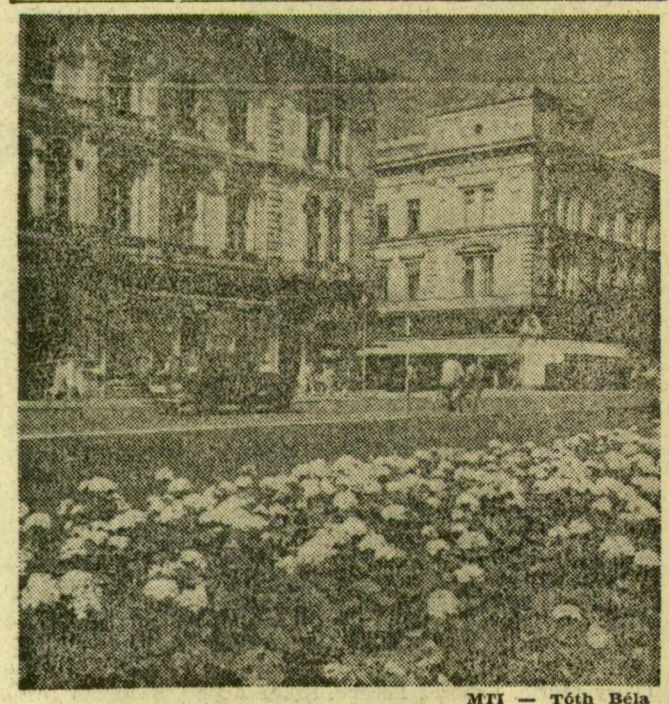

MTI — Tóth Béla

Virágok között Napjainkban divat lett — szép divat a virág. Nemcsak a lakótelepeken, hanem a gyárak udvarain, a különféle munkahelyeken is tömegesen díszlenek a szebbnél szebb virágok. Jelenleg az országban csaknem 33 millió négyzetméternyi közterületen gondoznak dísznövényeket a kertészek. Nekik köszönhető, hogy a szegedi Széchenyi téren is művészien rendezettek a parkok, szemet gyönyörködtetőek a virágok

Öt megye főagronómusainak tanácskozása

Hajdú, Békés, Borsod, Csongrád és Szabolcs megye főagronómusai pénteken délelőtt Debrecenben tanácskoztak a betakarítás meggyorsításával, valamint az őszi szántás, vetéssel kapcsolatos előkészületekről. Valamennyien megállapították: a sok eső miatt lassan halad a gabona betakarítása, a termés több mint egyharmada még lábban áll. A betakarítást hátráltatja a Balaton kombájnok gyenge eredménye, amelyek nehezen birkóznak a nagy szalmával. Nem egy helyen teljesítményük az aratás megkezdése óta az 50 holdat sem érte el. A főagronómusok elmondották, hogy mindenütt biztosították a termény „fogadását" az állandó és ideiglenes kombájnszérűkön. Amennyiben az időjárás kedvez, a tisztítás ütemét lényegesen gyorsítani lehet, hiszen a kapacitás kihasználása jelenleg alig negyven százalékos. Mind az öt megyében vontatottan halad a szalmalehúzás, a tarlóhántás, a vetés előkészítése. A termelőszövetkezetek csak saját erőgépeikkel dolgoznak, a gépállomások nagyteljesítményű lánctalpas traktorait alig veszik igénybe. (MTI)